

OVP HEDEFİ İÇİN YILIN GERİ KALANINDA İHRACATTA 1,7 MİLYAR \$ ARTIŞ GEREKİYOR

Ticaret Bakanı Ömer Bolat, **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat Sektörü İhracat Pazarları İklim Endeksi'nin ağustosta 52,7'ye yükselerek son 27 ayın en yüksek seviyesine çıktığını açıkladı. Temmuzda 52,2 olan endeks üst üste dördüncü ay artarken, Ocak 2024'ten bu yana 50 eşik değerinin üzerinde kaldı. Türkiye imalat sanayi ihracatının yaklaşık yüzde 6'sını oluşturan ABD'de üretim artışı Nisan 2022'den bu yana en yüksek hızına ulaştı. Almanya ve Birleşik Krallık'ta ekonomik aktivite ikinci ay üst üste genişledi. Orta Doğu'da da toparlanmanın güçlendiğini belirten Bolat, BAE, Suudi Arabistan ve Kuveyt'te üretim artışının hızlandığını, Katar ve Mısır'da ise gerilemenin sürdüğünü kaydetti. Yıllıklandırılmış ihracatın ağustosta 280,3 milyar dolara ulaştığını belirten Bolat, 282 milyar dolarlık OVP hedefi için yılın kalanında 1,7 milyar dolarlık artış gerektiğini bildirdi.

Sıradışı

Dr. Hakan
ÇINAR

hakan.cinar@dunya.com

Sanayici artık üretmiyor, hayatta kalmaya çalışıyor

Bir ülkenin gerçek gücü alışveriş merkezlerinin büyüklüğüyle, konut fiyatlarıyla ya da tüketim rekorlarıyla ölçülmez. Gerçek güç; çalışan fabrikalarıyla, geliştirdiği teknolojiyle, yetiştirdiği nitelikli insanlarla ve dünyaya sattığı katma değerli ürünlerle ölçülür. Türkiye ise yıllardır **sanayileşme**nin öneminden söz ediyor fakat **sanayicinin** hangi koşullar altında üretmeye çalıştığını yeterince konuşmuyor. **ISO** seçimleri yaklaştıkça **sanayideki** problemler daha sık konuşulur hale geldi. Yeniden aday olmayacağını açıklayan Başkan Sn. **Erdal Bahçivan**, konunun önemini belki de ilk kez bu kadar keskin ifade etti, kendisine teşekkür ediyorum.

ISO Türkiye İmalat PMI, temmuz ayında 47,7 seviyesinde kaldı. Endekste 50'nin altındaki değerler sektörde daralmaya işaret ediyor. Üretim ikinci ay üst üste azalırken yeni siparişlerde, istihdamda, satın alma faaliyetlerinde ve stoklarda da gerileme yaşandı. TÜİK verilerine göre **sanayi** üretimi mayıs ayında geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 1,4 düştü. Bunlar geçici bir aylık dalgalanma olarak görülemez. Karşınızla talebin zayıfladığı, maliyetlerin yükseldiği ve üreticinin geleceğe güveninin aşındığı bir tablo bulunmaktadır.

Fabrikalar susarsa Türkiye konuşamaz

Sanayici bugün yüksek faiz, pahalı enerji, ağır vergi yükü, artan işçilik maliyetleri, finansmana erişim güçlüğü ve sürekli değişen mevzuat arasında sıkışmış durumda. Döviz kuru üretim maliyetlerinin gerisinde kaldığında ihracatçının rekabet gücü azalıyor; kur yükseldiğinde ise ithal ham madde ve ara malı maliyetleri artıyor. **Sanayici** hangi tarafa dönse başka bir duvara çarpıyor. Çünkü Türkiye'nin toplam ithalatının yaklaşık yüzde 70'ini ham madde ve ara malları oluşturuyor. Yani ithalat yapmadan üretmekte, üretmeden de ihracat yapmakta zorlanıyoruz. Bu yapı değişmedikçe yalnızca ihracat rakamlarını artırmak Türkiye'yi dış ticaret fazlası veren güçlü bir **sanayi** ülkesi haline getirmeyecektir. İhracat artarken açığın devam etmesi, üretim modelimizin ithal giriye bağımlı olduğunu yeterince azaltmadığımızı gösteriyor.

Daha vahimi, üretimin giderek cazibesini kaybediyor olması. Parasını fabrikaya, makineye, teknolojiye ve istihdama bağlayan girişimci; parasını mevduata yatırdandan daha düşük getiri elde ediyorsa burada ciddi bir sistem sorunu vardır. Üretmeden para kazanmanın, üretmekten para kazanmaktan daha kolay olduğu bir ekonomi **sanayileşmez**. Böyle bir düzende yatırımlar ertelenir, kapasite düşürülür, istihdam azalır ve sermaye üretim dışındaki alanlara yönelir.

Bugün **sanayiden** ihracat yapması ve istihdam yaratması bekleniyor. Üstelik Avrupa Birliği'nin Sımda Karbon Düzenleme Mekanizması gibi uygulamaları, ihracatçıların önüne yeni maliyetler ve sorumluluklar getiriyor. Ancak bu dönüşümün gerektirdiği uzun vadeli, uygun maliyetli ve erişilebilir finansman aynı ölçüde sağlanmıyor. **Sanayiciye** dönüşüm görevi veriliyor fakat dönüşümün faturası yine **sanayicinin** önüne bırakılıyor.

Sanayiyi korumadan ekonomiyi korumak ne yazık ki imkansızdır

Yeni Orta Vadeli Program'da 2026 büyüme tahmininin yüzde 3,3'e çekilmesi, ekonomik faaliyetteki yavaşlamanın resmi olarak da kabul edildiğini gösteriyor. Ancak büyümeyi yeniden hızlandırmanın yolu yeni tüketim dalgaları yaratmaktan değil, üretim kapasitesini güçlendirmekten geçiyor.

Sanayiyi yalnızca gümrük vergileri, gözetim uygulamaları ve ithalat kısıtlamalarıyla koruyabileceğimizi düşünmek de ciddi bir yanılgıdır. Gümrük duvarları fabrikayı bir süre koruyabilir; ama fabrika kurmaz. Rekabet gücü, ucuz ve kesintisiz enerji, nitelikli iş gücü, teknoloji, verimlilik, güçlü lojistik altyapı ve öngörülebilir ekonomi politikasıyla kazanılır.

Türkiye'nin artık **sanayiyi** ilişkin güzel cümlelere değil, üretimi gerçekten ödüllendiren kararlı bir devlet politikasına ihtiyacı vardır. Vergi sistemi üretimi desteklemeli, finansman yatırımcıya nefes aldırmalı, eğitim sistemi **sanayinin** ihtiyaç duyduğu insan kaynağını yetiştirmeli ve mevzuat **sanayicinin** önünü görülebilirliğini sağlamalıdır. Çünkü fabrikalar sustuğunda yalnızca makineler durmaz. İstihdam, ihracat, teknoloji, vergi geliri ve ekonomik bağımsızlık da kaybedilir.

Üreteni cezalandıran bir ekonomi, sonunda üretmeyen bir ülkeye dönüşür.

Teknoloji girişimciliği Türkiye'nin itici gücü

GITEX Ai Türkiye, girişimler, yatırımcılar ve teknoloji şirketlerini İstanbul'da bir araya getirdi. Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, "Teknoloji girişimciliğini, Türkiye'nin yeni nesil başarı hikâyelerinin ana itici güçlerinden biri olarak görüyoruz" dedi.

Sevilay ÇOBAN

Dünyanın önde gelen teknoloji ve yapay zekâ etkinlik ağlarından biri olan GITEX kapsamında Türkiye'de ilk kez düzenlenen ve iki gün süren GITEX Ai Türkiye, girişimler, yatırımcılar ve teknoloji şirketleri bir araya getirdi. Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, Türkiye'yi küresel yüksek teknoloji değer zincirinde çok daha yukarılara taşımayı hedeflediklerini belirterek, "Teknoloji girişimciliğini, Türkiye'nin

yeni nesil başarı hikâyelerinin ana itici güçlerinden biri olarak görüyoruz" dedi. Kamu yatırım programımızın en az %2'sini yapay zekâ projelerine ayıracaklarını kaydeden Kacır, 2030'a kadar veri merkezi kapasitesini 1 gigavata çıkaracak, yapay zekâ, bulut teknolojileri ve dijital altyapı için en az 10 milyar dolarlık özel sektör yatırımını harekete geçireceklerini anlattı. Cumhurbaşkanlığı Yatırım ve Finans Ofisi Başkanı Ahmet Burak Dağlıoğlu da "Türkiye, bölgede bir startup merkezi olarak öne çıktı. Mesele sadece Türk şirketlerinin

Türkiye'de iş kurması değil, bölgedeki şirketlerin de buraya gelmesi" diye konuştu. Milli Teknoloji ve Yapay Zekâ Genel Müdürü Sadullah Uzun ise vatandaşları yapay zekâ çağını yaşamaya hazır olmaya çağırıırken, Cumhurbaşkanlığı Yatırım ve Finans Ofisi İletişim Dairesi Başkanı Gökhan Yücel, etkinliğe ilk gününde 70 ülkeden katılım sağlandığına dikkati çekerek, bu zengin diyalogun, Türkiye'nin Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi ve Eylem Planı ile güçlü bir şekilde örtüştüğünü kaydetti. **ISO Başkanı Erdal Bahçivan**, özellikle KOBİ'lerin dönüşüm

süreçine etkin biçimde dâhil edilmesinin önemine dikkat çekti.

Türkiye'nin güçlü ekosisteminin tamamını ortak bir yapay zekâ hedefi doğrultusunda seferber etmesi gerektiğine işaret eden GITEX CEO'su Trixie LohMirmand, bu hedefe yönelik kayda değer bir irade bulunduğunu, ülkenin hızlanma aş-

masına geçmesi gerektiğini ifade etti. GITEX Başkan Yardımcısı Bilal Alrais de küresel teknoloji ve yapay zekâ ekosisteminin Türkiye'ye taşımayı ve ülkenin dijital altyapı alanındaki inovasyonunu uluslararası yatırımcılarla buluşturmayı hedeflediklerini söyledi.

İki günlük etkinlik, 300 kurumsal

şirket ve girişimi, 150 küresel konuşmacıyı ve 20 ülkeden toplamda 100 milyar doların üzerinde varlık yöneten 100'den fazla yatırımcıyı buluşturdu. Türkiye'nin unicorn ve büyüme aşamasındaki şirketlerini uluslararası pazarlara taşımayı hedefleyen Turcorn 100 Programı'ndaki 24 şirket de etkinlikte yer aldı.